

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2007 m. kovo 6 d.\*

Sujungtose bylose C-338/04, C-359/04 ir C-360/04

dėl *Tribunale di Larino* (Italija) (C-338/04) ir *Tribunale di Teramo* (Italija) (C-359/04 ir C-360/04) 2004 m. liepos 8 d. ir 31 d. Sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo atitinkamai 2004 m. rugpjūčio 6 d. ir 18 d., pagal EB 234 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą baudžiamosiose bylose prieš

**Massimiliano Placanica** (C-338/04),

**Christian Palazzese** (C-359/04),

**Angelo Sorricchio** (C-360/04)

\* Proceso kalba: italų.

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuri sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijos pirmininkai P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas ir K. Lenaerts, teisėjai J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann (pranešėjas), G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič ir J. Malenovský,

generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer,  
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. kovo 7 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— M. Placanica ir C. Palazzese, atstovaujamų *avvocatessa* D. Agnello,

— A. Sorricchio, atstovaujamo *avvocati* R. A. Jacchia, A. Terranova, I. Picciano ir F. Ferraro,

- Italijos vyriausybės, atstovaujamos I. M. Braguglia, padedamo *avvocati dello Stato* A. Cingolo ir F. Sclafani (C-338/04, C-359/04 ir C-360/04),
  
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos iš pradžių D. Haven, vėliau – M. Wimmer, padedamų *advocaten* P. Vlaemminck ir S. Verhulst (C-338/04),
  
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos C.-D. Quassowski ir C. Schulze-Bahr (C-338/04),
  
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos F. Díez Moreno (C-338/04, C-359/04 ir C-360/04),
  
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues ir C. Bergeot-Nunes (C-338/04),
  
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos H. Dossi (C-338/04, C-359/04 ir C-360/04),

- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. I. Fernandes ir A. P. Barros (C-338/04, C-359/04 ir C-360/04), padedamų *advogado* J. L. da Cruz Vilaça (C-338/04),
- Suomijos vyriausybės, atstovaujamos T. Pynnä (C-338/04),
- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos E. Traversa (C-338/04, C-359/04 ir C-360/04),

susipažinęs su 2006 m. gegužės 16 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

### **Sprendimą**

- <sup>1</sup> Prašymai priimti prejudicinį sprendimą yra susiję su EB 43 ir EB 49 straipsnių aiškinimu.

- 2 Šie prašymai buvo pateikti baudžiamosiose bylose, iškeltose M. Placanica, C. Palazzese ir A. Sorricchio, dėl lažybų įmokų rinkimą reglamentuojančių Italijos teisės aktų pažeidimo. Teisinės ir faktinės prašymo pateikimo aplinkybės yra panašios į nagrinėtas 1999 m. spalio 21 d. Sprendime *Zenatti* (C-67/98, Rink. p. I-7289) ir 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendime *Gambelli ir kt.* (C-243/01, Rink. p. I-13031).

## Teisinis pagrindas

- 3 Italijos teisės aktai iš esmės nustato, kad norint organizuoti azartinius lošimus, įskaitant lažybų įmokų rinkimą, reikia gauti licenciją bei policijos leidimą. Bet koks šių teisės aktų pažeidimas užtraukia baudžiamąją atsakomybę ir už jį gali būti skiriama laisvės atėmimo bausmė iki trejų metų.

## Licencijos

- 4 Licencijų organizuoti su sporto renginiais susijusias lažybas išdavimą iki 2002 m. reguliavo Italijos nacionalinis olimpinis komitetas (*Comitato olimpico nazionale italiano*) (toliau – INOK) ir Nacionalinė arklių veislių gerinimo sąjunga (*Unione nazionale per l'incremento delle razze equine*) (toliau – NAVGS), kuriems buvo suteikta teisė organizuoti lažybas, susijusias su jų organizuojamais sporto renginiais ar sporto renginiais, už kurių kontrolę jos atsakingos. Tai matyti iš kartu skaitomų 1948 m. balandžio 14 d. Įstatyminio dekreto Nr. 496 (1948 m. balandžio 14 d. GURI Nr. 118); 1995 m. gruodžio 28 d. Įstatymo Nr. 549 (1995 m. gruodžio 29 d. GURI Nr. 302 paprastas priedas) 3 straipsnio 229 dalies ir 1996 m. gruodžio 23 d. Įstatymo Nr. 662 (1996 m. gruodžio 28 d. GURI Nr. 303 paprastas priedas) 3 straipsnio 78 dalies.

- 5 Konkrečios licencijų suteikimo taisyklės INOK atveju buvo nustatytos 1998 m. birželio 2 d. Ekonomikos ir finansų ministerijos dekretu Nr. 174 (1998 m. birželio 5 d. GURI Nr. 129, toliau – Dekretas Nr. 174/98), o NAVGS atveju jos buvo nustatytos 1998 m. balandžio 8 d. Respublikos Prezidento dekretu Nr. 169 (1998 m. birželio 1 d. GURI Nr. 125).
- 6 INOK suteikiamų licencijų atveju Dekretas Nr. 174/98 numatė, jog licencija suteikiama skelbiant konkursą. Suteikiant šią licenciją INOK turėjo patikrinti licencijų turėtojų akcininkų skaidrumą ir racionalų lažybų įmokų rinkimo ir priėmimo punktų paskirstymą nacionalinėje teritorijoje.
- 7 Siekiant užtikrinti akcininkų skaidrumą, Dekreto Nr. 174/98 2 straipsnio 6 dalis numatė, jog, jei licencijų turėtoja yra kapitalo bendrovė, balsavimo teisę suteikiančios akcijos turėjo būti išleidžiamos fizinio asmens, tikrosios ar komandinės ūkinės bendrijos vardu; akcijos negalėjo būti perleidžiamos paprastu indosamentu.
- 8 NAVGS suteikiamų licencijų atveju egzistavo analogiškos nuostatos.
- 9 2002 m. priėmus keletą teisės aktų INOK ir NAVGS kompetencija su sporto renginiais susijusių lažybų srityje buvo perleista Valstybės monopolijų autonominei

administracijai (*Amministrazione Autonoma dei Monopoli di Stato*), kurios veiklą prižiūri Ekonomikos ir finansų ministerija (*Ministero dell'Economia e delle Finanze*).

- 10 Pagal dėl šių aplinkybių pakeistą 2002 m. gruodžio 27 d. Įstatymo Nr. 289 (2002 m. gruodžio 27 d. GURI Nr. 305 paprastas priedas, toliau – 2003 m. Finansų įstatymas) 22 straipsnio 11 dalį visos kapitalo bendrovės, neatsižvelgiant į jų teisinę formą, nuo šiol gali dalyvauti licencijų suteikimo konkursuose.

### *Policijos leidimai*

- 11 Policijos leidimai gali būti suteikti tik tiems asmenims, kuriems yra suteikta licencija arba ministerijos leidimas, arba kitam subjektui, kuriam įstatymas suteikia teisę organizuoti lažybas ar jas administruoti. Šios suteikimo sąlygos išplaukia iš 1931 m. birželio 18 d. Karaliaus dekreto Nr. 773 dėl konsoliduoto visuomenės saugumo įstatymų teksto patvirtinimo (*Regio Decreto* Nr. 773, *Testo Unico delle Leggi di Pubblica Sicurezza*, 1931 m. birželio 26 d. GURI Nr. 146) 88 straipsnio, iš dalies pakeisto 2000 m. gruodžio 23 d. Įstatymo Nr. 388 (2000 m. gruodžio 29 d. GURI Nr. 302 paprastas priedas, toliau – Karaliaus dekretas) 37 straipsnio 4 dalimi.
- 12 Be to, pagal kartu skaitomus Karaliaus dekreto 11 ir 14 straipsnius policijos leidimas negali būti suteikiamas asmeniui, kuris buvo nuteistas jam skiriant tam tikras bausmes ar už tam tikrus nusikaltimus, ypač tuos, kurie susiję su sąžiningumu ir

morale ar kurie susiję su azartinius lošimus reglamentuojančių teisės aktų pažeidimu.

- 13 Jei leidimas suteiktas, pagal Karaliaus dekreto 16 straipsnį jo turėtojas teisėsaugos institucijoms turi leisti bet kuriuo metu patekti į patalpas, kuriose vykdoma leista veikla.

### *Baudžiamosios sankcijos*

- 14 1989 m. gruodžio 13 d. Įstatymo Nr. 401 dėl nelegalių lošimų ir lažybų reguliavimo bei tinkamos sporto varžybų eigos užtikrinimo (1989 m. gruodžio 18 d. GURI Nr. 294) 4 straipsnis, iš dalies pakeistas Įstatymo Nr. 388 37 straipsnio 5 dalimi (toliau – Įstatymas Nr. 401/89), už nusikalstamą dalyvavimą organizuojant azartinius lošimus numato šias sankcijas:

„1. Nusikalstomas dalyvavimas organizuojant loterijas, lažybas ar spėjimu pagrįstus konkursus, kuriuos organizuoti teisės aktai leidžia tik valstybei ar kitiems licencijas turintiems subjektams, baudžiamas laisvės atėmimu nuo šešių mėnesių iki trejų metų. Ta pati bausmė gali būti skiriama bet kuriam asmeniui, organizavusiam lažybas ar spėjimu pagrįstus konkursus, susijusius su sporto veikla, administruojama (INOK) bei jai pavaldžių įstaigų arba (NAVGS). Nusikalstomas dalyvavimas viešai organizuojant lažybas, susijusias su kitomis žmonių ar gyvūnų varžybomis bei vikrumo žaidimais, baudžiamas laisvės atėmimu nuo trijų mėnesių iki vienerių metų ir mažiausiai vieno milijono litų bauda. <...>

2. Konkursų, lošimų ar lažybų, organizuotų 1 dalyje aprašytais būdais, reklama, nesant toje dalyje apibrėžtų nusikaltimų bendrininku, yra baudžiama laisvės atėmimu iki trijų mėnesių ir nuo šimto tūkstančių iki milijono lirų dydžio bauda.

3. Dalyvavimas konkursuose, lošimuose ar loterijose, organizuotuose 1 dalyje aprašytais būdais, nesant šioje dalyje apibrėžtų nusikaltimų bendrininku, baudžiamas laisvės atėmimu iki trijų mėnesių arba nuo šimto tūkstančių iki milijono lirų dydžio bauda.

<...>

4a. Šiame straipsnyje numatytos sankcijos taikomos bet kuriam asmeniui, kuris, neturėdamas nei licencijos, nei leidimo ar licencijos (Karaliaus dekreto) 88 straipsnio prasme, vykdė organizuotą veiklą, turėdamas tikslą priimti ar rinkti bet kokio pobūdžio lažybų įmokas, kurias bet kuris asmuo moka Italijoje ar užsienyje, arba bet kuriuo atveju palengvinti jų priėmimą ar rinkimą, bet kuriuo būdu – telefonu ar perduodant duomenis.

<...>“

*Corte suprema di cassazione praktika*

- 15 2004 m. balandžio 26 d. Sprendime Nr. 111/04 (toliau – Sprendimas *Gesualdi*) *Corte suprema di cassazione* (Italijos aukščiausiasis kasacinis teismas) nagrinėjo jam pateiktą klausimą dėl azartinius lošimus reglamentuojančių Italijos teisės aktų atitikties EB 43 ir EB 49 straipsniams. Išnagrinėjęs šį klausimą, šis teismas priėjo prie išvados, kad šie teisės aktai neprieštaruja EB 43 ir EB 49 straipsniams.
- 16 *Corte suprema di cassazione* Sprendime *Gesualdi* padarė išvadą, jog azartinių lošimų sektoriuje Italijos įstatymų leidėjas daugelį metų vykdė ekspansinę politiką, turėdamas akivaizdų tikslą padidinti mokestines įplaukas, ir kad Italijos įstatymų pateisinimas negali būti pagrįstas vartotojų apsaugos ar jų polinkio azartiniam lošimams ribojimo arba azartinių lošimų pasiūlos mažinimo tikslu. Kita vertus, Italijos įstatymų leidėjo norą kontroliuoti azartinių lošimų veiklą, kad būtų galima išvengti šios veiklos vykdymo nusikalstamais tikslais, jis pripažino esant realų tikslą. Dėl šių motyvų Italijos teisės aktai numato lažybų ir spėjimu pagrįstų konkursų vykdančių asmenų bei vietų, kur ši veikla gali būti vykdoma, kontrolę ir priežiūrą. *Corte suprema di cassazione* manė, jog šie tikslai patys savaime gali pateisinti įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas apribojimus.
- 17 Dėl sąlygų, skirtų licencijų turėtojų akcininkų skaidrumui užtikrinti ir dėl kurių iš licencijų suteikimo konkurso buvo pašalinamos tos bendrovės, kurių atskiri akcininkai negali būti nustatyti bet kuriuo metu, *Corte suprema di cassazione*

Sprendime *Gesualdi* pažymėjo, jog Italijos teisės aktai netgi netiesiogiai neįtvirtina jokios užsienio bendrovių diskriminacijos, nes jų tikslas yra užkirsti kelią dalyvauti konkurse ne tik užsienio kapitalo bendrovėms, kurių akcininkai negali būti tiksliai nustatyti, bet taip pat ir visoms Italijos kilmės kapitalo bendrovėms, kurių akcininkai negali būti tiksliai nustatyti.

## Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

### *Licencijų suteikimas*

- <sup>18</sup> Iš bylų medžiagos matyti, kad pagal Italijos teisės aktų nuostatas INOK 1998 m. gruodžio 11 d. paskelbė 1000 licencijų, skirtų su sporto varžybomis susijusioms lažyboms organizuoti, suteikimo konkursą, manydamas, jog tiek licencijų užteks visai nacionalinei teritorijai. Tuo pačiu metu Ekonomikos ir finansų ministerija kartu su Žemės ūkio ir miškų politikos ministerija organizavo konkursą dėl 671 naujos licencijos vykdyti su žirgų lenktynėmis susijusių lažybų įmokų priėmimo veiklą; taip pat buvo automatiškai atnaujintos 329 egzistuojančios licencijos.

- <sup>19</sup> Taikant šiuose konkursuose galiojančias nuostatas dėl akcininkų skaidrumo, iš konkursų buvo pašalinti ūkio subjektai – bendrovės, kurių akcijos buvo

kotiruojamos reguliuojamose rinkose, – nes buvo neįmanoma bet kuriuo metu tiksliai nustatyti jų atskirų akcininkų. Šiems konkursams pasibaigus, 1999 m. buvo suteiktos licencijos šešeriems metams su teise jas atnaujinti dar šešeriems metams.

*Bendrovė Stanley International Betting Ltd*

- 20 *Stanley International Betting Ltd* (toliau – *Stanley*) yra pagal Anglijos teisę įsteigta bendrovė, priklausanti *Stanley Leisure plc* grupei, kuri yra pagal Anglijos teisę įsteigta bendrovė ir kurios akcijos kotiruojamos Londono (Jungtinė Karalystė) biržoje. Šių dviejų bendrovių buveinė yra Liverpulyje (Jungtinė Karalystė). Grupė veikia azartinių lošimų sektoriuje ir yra ketvirtas didžiausias lažybų tarpininkas bei didžiausias lošimo namų valdytojas Jungtinėje Karalystėje.
- 21 *Stanley* yra viena iš *Stanley Leisure plc* grupės narių, per kuriuos ši grupė vykdo veiklą už Jungtinės Karalystės ribų. Pagal Liverpulio savivaldybės išduotą licenciją ji turi teisę šioje valstybėje užsiimti lažybų tarpininko veikla. Britanijos valdžios institucijos ją kontroliuoja viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo požiūriu, yra atliekama jos veiklos teisėtumo vidaus kontrolė, privataus audito bendrovės bei Jungtinės Karalystės valstybinių mokesčių ir muitinės įstaigos kontrolė.
- 22 Siekdama gauti licencijas steigti bent jau 100 lažybų įmokų priėmimo punktų, *Stanley* sužinojo apie galimybę dalyvauti konkursuose, tačiau pastebėjo, kad ji neatitinka su akcininkų skaidrumu susijusių reikalavimų, nes ji yra bendrovė, kurių

akcijos kotiruojamos reguliuojamose rinkose, grupės narė. Todėl ji nedalyvavo konkurse ir neturi licencijos administruoti lažybas.

### *Duomenų perdavimo centrai*

- 23 *Stanley* Italijoje veikia per daugiau negu 200 agentūrų tarpininkų, bendrai vadinamų „duomenų perdavimo centrais“ (toliau – DPC). Pastarieji savo paslaugas teikia viešosiose vietose, kur lošėjams leidžiama pasinaudoti duomenų perdavimo tinklais, kurie pastariesiems leidžia prisijungti prie Jungtinėje Karalystėje esančio *Stanley* serverio. Tokiu būdu perduodami duomenis lošėjai gali *Stanley* pateikti įmokų pasiūlymus dėl sporto lažybų, pasirinktų iš renginių programos ir atsižvelgiant į pastatytų sumų skirtumą, nurodytų *Stanley*, bei gauti šių pasiūlymų patvirtinimą, sumokėti savo įmoką ir prireikus gauti laimėtą sumą.
- 24 DPC administruoja nepriklausomi operatoriai, kuriuos su *Stanley* sieja sutartys. M. Placanica, C. Palazzese ir A. Sorricchio, kaltinamieji pagrindinėse bylose, visi trys yra su *Stanley* susiję DPC administratoriai.
- 25 Iš *Tribunale di Teramo* pateiktos bylos medžiagos matyti, kad prieš pradėdami savo veiklą C. Palazzese ir A. Sorricchio *Questura di Atri* (Atri policijos prefektūra)

paprašė policijos leidimų pagal Karaliaus dekreto 88 straipsnį. Į šiuos prašymus nebuvo atsakyta.

*Tribunale di Larino (byla C-338/04) prašymas priimti prejudicinį sprendimą*

- 26 Valstybės prokuroras pradėjo baudžiamąjį procesą *Tribunale di Larino* prieš M. Placanica, kaltindamas jį padarius Įstatymo Nr. 401/89 4 straipsnio 4a dalyje nurodytą nusikaltimą, nes pastarasis, kaip *Stanley* vardu veikiantis DPC administratorius, vykdė organizuotą lažybų įmokų rinkimo veiklą, neturėdamas reikalaujamo policijos leidimo.
- 27 Šis teismas suabejojo pagrįstumu išvados, prie kurios *Corte suprema di cassazione* priėjo savo Sprendime *Gesualdi*, susijusiam su Įstatymo Nr. 401/89 4 straipsnio 4a dalies suderinamumu su Bendrijos teise. *Tribunale di Larino* nėra tikras, ar viešosios tvarkos tikslai, kuriais rėmėsi *Corte suprema di cassazione*, leidžia pateisinti nagrinėjamus apribojimus.
- 28 Tokiomis aplinkybėmis *Tribunale di Larino* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar, Teisingumo Teismo nuomone, Įstatymo Nr. 401/89 4 straipsnio 4a dalyje numatyta taisyklė neprieštarauja (EB) sutarties 43 ir tolimesniuose straipsniuose bei (EB) 49 straipsnyje numatytiems įsisteigimo ir laisvės teikti paslaugas kertant

valstybių sienas principams, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimų <...> (visų pirma minėto sprendimo *Gambelli ir kt.*) ir *Suprema Corte di Cassazione, Sezioni Unite* sprendimo (byloje *Gesualdi*) aiškinimo skirtumą? Visų pirma prašoma, kad būtų pareikšta nuomonė dėl kaltinamojoje išvadoje nurodytų sankcijas įtvirtinančių normų, pritaikytų (M.) Placanica atžvilgiu, taikymo Italijos valstybėje.“

*Tribunale di Teramo* (bylos C-359/04 ir C-360/04) prašymai priimti prejudicinį sprendimą

29 Atri policijos prefektūra, kuri C. Palazzese ir A. Sorricchio kaltina tuo, kad šie, neturėdami licencijos ar policijos leidimo, vykdė organizuotą veiklą, siekdami palengvinti lažybų įmokų rinkimą, Įstatymo Nr. 401/89 4 straipsnio 4a dalies pagrindu prevenciniu tikslu areštavo jų patalpas ir įrangą. Valstybės prokurorui patvirtinus areštus, C. Palazzese ir A. Sorricchio pareiškė ieškinius dėl šių arešto priemonių *Tribunale di Teramo*.

30 *Tribunale di Teramo* mano, kad bendrovėms, kurių akcijos kotiruojamos reguliuojamose rinkose, taikomi apribojimai, dėl kurių 1999 m. jos negalėjo dalyvauti paskutiniame konkurse dėl licencijų suteikimo lažybų veiklai vykdyti, yra nesuderinami su Bendrijos teisės principais, nes jais diskriminuojami ne Italijos ūkio subjektai. Todėl, kaip ir *Tribunale di Larino*, šis teismas turi abejonių dėl Sprendimo *Gesualdi* pagrįstumo.

- 31 Tokiomis aplinkybėmis *Tribunale di Teramo* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„*Tribunale (di Teramo)* visų pirma norėtų sužinoti, ar EB 43 straipsnio pirmoji pastraipa ir 49 straipsnio pirmoji pastraipa gali būti aiškinamos taip, kad valstybės narės gali laikinai (nuo šešerių iki dvylikos metų) nukrypti nuo įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas Europos Sąjungoje nuostatų ir, nepažeisdamos šių Bendrijos principų, priimti teisės aktus:

- suteikdamos kai kuriems asmenims apibrėžtų paslaugų teikimo licencijas (galiojančias šešerius – dvylika metų) pagal teisės normas, kurios pašalina iš licencijų suteikimo konkurso tam tikras konkurentų (ne italų) rūšis,
- atsižvelgdamos į tai, kad tos teisės normos neatitinka (EB) 43 ir (EB) 49 straipsniuose <...> numatytų principų, vėliau jas pakeisdamos taip, kad būtų leista dalyvauti šiuose konkursuose tiems ūkio subjektams, kurie buvo pašalinti,
- nepanaikindamos licencijų, išduotų pagal ankstesnes teisės normas, kurios, kaip minėta, buvo pripažintos neatitinkančiomis įsisteigimo laisvės ir laisvo paslaugų judėjimo principų, ir neskelbdamos naujo konkurso pagal naujas, šiuos principus atitinkančias, taisykles,

- atvirkščiai, ir toliau vykdydamos baudžiamąjį persekiojimą prieš kiekvieną asmenį, veikiantį kartu su ūkio subjektais, kurie (nepaisant to), kad turi teisę užsiimti tokia veikla savo kilmės valstybėje narėje, negalėjo gauti licencijos veiklai dėl ankstesnių ir vėliau panaikintų teisės normų dėl licencijų suteikimo įtvirtintų apribojimų?“

<sup>32</sup> 2004 m. spalio 14 d. pirma Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-359/04 ir C-360/04 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdomos rašytinė bei žodinė proceso dalys ir priimtas galutinis sprendimas. 2006 m. sausio 27 d. antra Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi byla C-338/04 buvo prijungta prie bylų C-359/04 ir C-360/04, kad būtų bendrai vykdomos žodinės proceso dalys ir priimtas galutinis sprendimas.

### **Dėl prejudicinių klausimų priimtumo**

<sup>33</sup> Byloje C-338/04 visos pastabas pateikusių vyriausybės, išskyrus Belgijos vyriausybę, ginčija pateikto klausimo priimtumą. Bylose C-359/04 ir C-360/04 Italijos ir Ispanijos vyriausybės abejoja pateiktų klausimų priimtumu. Byloje C-338/04 Portugalijos ir Suomijos vyriausybės teigia, kad *Tribunale di Larino* sprendime, kuriuo prašoma priimti prejudicinį sprendimą, nėra pakankamai informacijos, kuria remiantis būtų galima pateikti atsakymą, o Italijos, Vokietijos, Ispanijos ir Prancūzijos vyriausybės mano, kad pateiktas klausimas susijęs su nacionalinės, o ne su Bendrijos teisės aiškinimu, ir todėl Teisingumo Teismui siūloma pareikšti nuomonę dėl vidaus teisės normų suderinamumo su Bendrijos teise. Italijos ir Ispanijos vyriausybės išreiškia panašią nuomonę dėl bylose C-359/04 ir C-360/04 pateikto klausimo priimtumo.

34 Dėl informacijos, kuri turi būti pateikta Teisingumo Teismui bylose dėl prejudicinio sprendimo, reikia priminti, kad ši informacija ne tik turi sudaryti galimybę Teisingumo Teismui pateikti tinkamus atsakymus, tačiau taip pat suteikti valstybių narių vyriausybėms bei kitoms suinteresuotosioms šalims galimybę pateikti savo pastabas pagal Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį. Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, jog būtina, pirma, kad nacionalinis teismas apibrėžtų faktines ir teises aplinkybes, kuriomis kyla jo užduodami klausimai, arba bent paaiškintų faktines prielaidas, kuriomis šie klausimai paremti. Antra, nacionalinio teismo sprendime turi būti nurodytos tikslios priežastys, dėl kurių jis klausia apie Bendrijos teisės aiškinimą ir mano esant būtina Teisingumo Teismui pateikti prejudicinius klausimus, svarbą. Atsižvelgiant į šį kontekstą, būtina, kad nacionalinis teismas pateiktų minimalius paaiškinimus dėl prašomų išaiškinti Bendrijos teisės nuostatų pasirinkimo priežasčių ir ryšio, kuris, jo manymu, egzistuoja tarp šių nuostatų ir pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų (šiuo klausimu žr., pavyzdžiui, 1993 m. sausio 26 d. Sprendimo *Telemarsicabruzzo ir kt.*, C-320/90–C-322/90, Rink. p. I-393, 6 punktą; 2005 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *ABNA ir kt.*, C-453/03, C-11/04, C-12/04 ir C-194/04, Rink. p. I-10423, 45–47 punktus bei 2006 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Wilson*, C-506/04, Rink. p. I-8613, 38 ir 39 punktus).

35 *Tribunale di Larino* (byla C-338/04) prašymas priimti prejudicinį sprendimą atitinka šiuos reikalavimus. Iš tiesų tiek, kiek nacionalinės teisės priemonės ir argumentai, kuriais šalys remiasi, yra iš esmės tapatūs nagrinėtiems minėtame sprendime *Gambelli ir kt.*, nuorodos į pastarąjį sprendimą pakanka, kad tiek Teisingumo Teismas, tiek valstybių narių vyriausybės, tiek kitos suinteresuotosios šalys galėtų nustatyti pagrindinės bylos dalyką.

36 Dėl užduočių pasidalijimo pagal EB 234 straipsniu įtvirtintą bendradarbiavimo sistemą būtina pabrėžti, kad iš tikrųjų nacionalines nuostatas turi aiškinti nacionaliniai teismai, o ne Teisingumo Teismas, ir per procesą pagal šį straipsnį

pastarajam nepriklauso spręsti dėl vidaus teisės normų suderinamumo su Bendrijos teisės nuostatomis. Tačiau Teisingumo Teismas gali pateikti nacionaliniam teismui visapusišką Bendrijos teisės išaiškinimą, kuris leistų įvertinti vidaus teisės normų suderinamumą su Bendrijos teise (žr., pavyzdžiui, 1995 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Gebhard*, C-55/94, Rink. 1995 p. I-4165, 19 punktą ir minėto sprendimo *Wilson* 34 ir 35 punktus).

37 Šiuo klausimu generalinis advokatas savo išvados 70 punkte teisingai nurodė, jog *Tribunale di Larino* (byla C-338/04) pateiktų klausimų formuluotė reiškia, jog Teisingumo Teismo prašoma nuspręsti dėl vidaus teisės nuostatos suderinamumo su Bendrijos teise. Vis dėlto, nors Teisingumo Teismas negali atsakyti į taip suformuluotą klausimą, niekas jam nekliudo duoti atsakymo nacionaliniam teismui, pateikiant Bendrijos teisės aiškinimą, kuris pastarajam teismui būtų naudingas ir leistų pačiam išspręsti klausimą dėl nacionalinės teisės suderinamumo su Bendrijos teise.

38 *Tribunale di Teramo* pateiktas prejudicinis klausimas (bylos C-359/04 ir C-360/04) tiksliai įvardija priimtų nacionalinės teisės aktų poveikį ir juo Teisingumo Teismo teiraujamasi dėl šio poveikio suderinamumo su EB sutartimi. Vadinasi, šiais klausimais Teisingumo Teismo neprašoma pareikšti nuomonės dėl nacionalinės teisės aiškinimo ar dėl jos suderinamumo su Bendrijos teise.

39 Todėl prejudicinius klausimus reikia pripažinti priimtinais.

## **Dėl prejudicinių klausimų**

<sup>40</sup> Iš Teisingumo Teismui pateiktų bylų medžiagos matyti, kad ūkio subjektas, kuris nori Italijoje užsiimti veikla azartinių lošimų sektoriuje, turi atitikti nacionalinės teisės aktais nustatytus reikalavimus, tarp kurių įtvirtinti:

- pareiga gauti licenciją,
- šių licencijų suteikimas konkurso būdu, kuriame negali dalyvauti tam tikri ūkio subjektai, visų pirma bendrovės, kurių atskirų konkrečių akcininkų negalima nustatyti bet kuriuo metu,
- pareiga gauti policijos leidimą,
- baudžiamoji atsakomybė nesilaikius nagrinėjamų teisės aktų.

<sup>41</sup> Pateiktais prejudiciniais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai iš esmės klausia, ar EB 43 ir EB 49 straipsniai

draudžia tokius azartinius lošimus reglamentuojančius nacionalinės teisės aktus, kokie nagrinėjami pagrindinėse bylose, tiek, kiek jiems būdingi pirmiau nurodyti požymiai.

42 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad pagrindinėse bylose nagrinėjami nacionalinės teisės aktai yra įsisteigimo laisvės ir laisvo paslaugų teikimo apribojimas tiek, kiek, neturint valstybės suteiktos licencijos ar policijos leidimo, jais draudžiama vykdyti veiklą azartinių lošimų sektoriuje, o priešingu atveju už tai taikoma baudžiamoji atsakomybė (minėto sprendimo *Gambelli ir kt.* 59 punktas ir rezoliucinė dalis).

43 Pirma, tokiems tarpininkams kaip kaltinamieji pagrindinėje byloje nustatyti apribojimai yra kliūtys kitoje valstybėje narėje įsisteigusių bendrovių, kaip *Stanley*, kurios užsiima lažybų įmokų rinkimu kitose valstybėse narėse tarpininkaujant agentūroms, kaip DPC, administruojamoms kaltinamųjų pagrindinėje byloje, įsisteigimo laisvei (minėto sprendimo *Gambelli ir kt.* 46 punktas).

44 Antra, draudimas tokiems tarpininkams kaip kaltinamieji pagrindinėje byloje palengvinti su paslaugos teikėjo organizuotais sporto renginiais susijusių lažybų įmokų rinkimo paslaugų teikimą, kaip antai *Stanley*, įsteigto kitoje valstybėje narėje negu ta, kurioje šie tarpininkai vykdo savo veiklą, yra šio paslaugų teikėjo teisės laisvai teikti paslaugas apribojimas, net jei šie tarpininkai įsteigti toje pačioje valstybėje narėje, kaip ir šių paslaugų gavėjai (minėto sprendimo *Gambelli ir kt.* 58 punktas).

- 45 Šiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami apribojimai gali būti pripažinti EB 45 ir EB 46 straipsniuose aiškiai numatytais išimtinio pobūdžio priemonėmis arba pagal Teisingumo Teismą pateisinti privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais (minėto sprendimo *Gambelli ir kt.* 60 punktas).
- 46 Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismo praktika tinkamais pripažįsta daugelį privalomųjų bendrojo intereso pagrindų, tarp kurių yra vartotojų apsauga, su lošimu susijusių sukčiavimo ir piliečių skatinimo pernelyg išlaidauti prevencija bei bendra socialinės tvarkos pažeidimų prevencija (šiuo klausimu žr. 1994 m. kovo 24 d. Sprendimo *Schindler*, C-275/92, Rink. p. I-1039, 57–60 punktus; 1999 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Läärä ir kt.*, C-124/97, Rink. p. I-6067, 32 ir 33 punktus; minėtų sprendimo *Zenatti* 30 ir 31 punktus ir sprendimo *Gambelli ir kt.* 67 punktą).
- 47 Šiame kontekste moralės, religijos ar kultūros ypatumai bei asmeniui ir visuomenei morališkai ir finansiškai žalingos pasekmės, susijusios su lošimais ir lažybomis, gali pateisinti nacionalinių valdžios institucijų diskreciją, kuria remdamosi šios galėtų nustatyti vartotojų ir socialinės tvarkos apsaugos reikalavimus (minėto sprendimo *Gambelli ir kt.* 63 punktas).
- 48 Šiuo atžvilgiu, nors valstybės narės gali nekliudomos nustatyti savo politikos azartinių lošimų srityje tikslus ir, jei reikia, tiksliai apibrėžti siektiną apsaugos lygį, apribojimai, kuriuos jos nustato, vis dėlto turi atitikti Teisingumo Teismo praktikoje nustatytus proporcingumo reikalavimus.
- 49 Vadinas, reikia atskirai nagrinėti kiekvieną nacionalinės teisės aktais nustatytą apribojimą visų pirma siekiant nustatyti, ar jis yra tinkamas valstybės narės

nagrinėjamu atveju nurodytam tikslui ar tikslams įgyvendinti ir ar neviršija to, kas būtina jiems pasiekti. Bet kuriuo atveju šie apribojimai turi būti taikomi nediskriminuojant (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimo *Gebhard* 37 punktą; sprendimo *Gambelli ir kt.* 64 ir 65 punktus bei 2003 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Lindman*, C-42/02, Rink. p. I-13519, 25 punktą).

### *Dėl reikalavimo gauti licenciją*

- 50 Norėdamas vykdyti veiklą azartinių lošimų sektoriuje Italijoje, ūkio subjektas turi gauti licenciją. Remiantis taikoma licencijų sistema, ūkio subjektų skaičius yra ribotas. Lažybų įmokų priėmimo atveju gali būti išduodama ne daugiau kaip 1 000 licencijų administruoti su sporto varžybomis susijusias lažybas, išskyrus žirgų lenktynes, su pastarosiomis susijusioms įmokoms priimti taip pat gali būti išduodama ne daugiau kaip 1 000 licencijų.
- 51 Visų pirma reikia pažymėti, jog tai, kad, kaip matyti iš bylų medžiagos, šioms abiem kategorijoms galimų suteikti licencijų skaičius buvo laikomas „pakankamu“ visai nacionalinei teritorijai, remiantis specialiais apskaičiavimais, savaime negali pateisinti nei iš šio apribojimo kylančių kliūčių įsisteigimo laisvei, nei kliūčių laisvam paslaugų teikimui.
- 52 Dėl tikslų, galinčių pateisinti kliūtis, būtina atskirti, pirma, tikslą sumažinti galimybę lošti ir, antra, tiek, kiek azartiniai lošimai yra leidžiami, tikslą kovoti su

nusikalstamumu, kontroliuojant šiame sektoriuje veiklą vykdančius ūkio subjektus ir nukreipiant azartinių lošimų veiklą į kontroliuojamas sistemas.

53 Dėl pirmojo tikslo būtina pabrėžti, jog iš Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, kad nors su ūkio subjektų skaičiumi susiję apribojimai iš principo gali būti pateisinami, šių apribojimų tikslas bet kuriuo atveju turi būti iš tiesų sumažinti galimybę lošti ir veiklą šioje srityje riboti nuosekliai ir sistemingai (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimo *Zenatti* 35 ir 36 punktus bei sprendimo *Gambelli ir kt.* 62 ir 67 punktus).

54 Tačiau, remiantis *Corte suprema di cassazione* praktika, nagrinėjamu atveju neginčijama, jog Italijos įstatymų leidėjas azartinių lošimų sektoriuje vykdė ekspansinę politiką, siekdamas padidinti mokestines įplaukas, ir kad Italijos įstatymų pateisinimas negali būti grindžiamas tikslu riboti vartotojų polinkį azartiniais lošimams ar mažinti žaidimų pasiūlą.

55 Iš tiesų tai antrojo pobūdžio tikslą, būtent siekį užkirsti kelią, kad azartinių lošimų veikla būtų užsiimama nusikalstamais ar sukčiavimo tikslais, ją kontroliuojant, *Corte suprema di cassazione* ir Italijos vyriausybė Teisingumo Teismui pateiktose savo rašytinėse pastabose įvardijo kaip tikrąjį pagrindinę bylose nagrinėjamų Italijos teisės aktų tikslą. Tokiu požiūriu kontroliuojama ekspansinė politika azartinių

lošimų sektoriuje iš tiesų gali būti suderinama su tikslu draudžiamą nelegalią lošimų ir lažybų veiklą vykdančius žaidėjus paskatinti dalyvauti leidžiamoje ir reglamentuojamoje veikloje. Tačiau Belgijos ir Prancūzijos vyriausybės pabrėžė, jog norint pasiekti šį tikslą leidimą vykdyti veiklą turintys ūkio subjektai turi būti patikima, tačiau kartu ir patraukli alternatyva draudžiamai veiklai, o tai savaime gali reikšti plačią lošimų gamos pasiūlą, reikšmingą reklamą ir naujų platinimo būdų naudojimą.

<sup>56</sup> Italijos vyriausybė taip pat nurodo faktines aplinkybes, kaip kad Italijos Senato Šeštosios nuolatinės komisijos (Finansai ir išdas) atliktą lošimų ir lažybų sektoriaus tyrimą. Atlikus šį tyrimą prieita prie išvados, kad draudžiama slapta lošimų ir lažybų veikla pati savaime yra svarbi problema Italijoje ir ją galima būtų išspręsti plečiant leidžiamą ir reglamentuojamą veiklą. Šis tyrimas parodė, kad pusę visos apyvartos azartinių lošimų sektoriuje Italijoje sudaro ši nelegali veikla. Be to, manyta, jog išplečiant teisės aktais leidžiamų lošimų ir lažybų veiklą šios nelegalios veiklos apyvartą būtų galima sumažinti bent jau tokia dalimi, kuri yra lygi teisės aktais leidžiamos veiklos apyvartai.

<sup>57</sup> Šiomis aplinkybėmis licencijų sistema gali būti veiksmingas mechanizmas, leidžiantis kontroliuoti azartinių lošimų sektoriuje veikiančius ūkio subjektus, siekiant užkirsti kelią tam, kad šia veikla būtų užsiimama nusikalstamais ar sukčiavimo tikslais. Kita vertus, Teisingumo Teismui nebuvo nurodyta faktinių aplinkybių, kurių pakaktų įvertinti bendro licencijų skaičiaus apribojimą iš Bendrijos teisės kylančių reikalavimų atžvilgiu.

- 58 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai turi patikrinti, ar nacionalinės teisės aktai, kiek jais apribojamas azartinių lošimų sektoriuje veiklą vykdančių ūkio subjektų skaičius, iš tikrųjų atitinka Italijos vyriausybės nurodomą tikslą, būtent tikslą užkirsti kelią tam, kad veikla šiame sektoriuje būtų užsiimama nusikalstamais ar sukčiavimo tikslais. Be to, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai turi patikrinti, ar šie apribojimai atitinka iš Teisingumo Teismo praktikos išplaukiančius proporcingumo reikalavimus.

### *Dėl konkurso*

- 59 *Tribunale di Teramo* (bylos C-359/04 ir C-360/04) akivaizdžiai pabrėžia kapitalo bendrovių, kurių atskiri akcininkai negali būti nustatyti bet kuriuo metu, taigi visų bendrovių, kurių akcijos kotiruojamos reguliuojamose rinkose, eksplicitišką pašalinimą iš licencijų suteikimo konkursų. Europos Bendrijų Komisija pažymėjo, jog šio apribojimo pasekmė yra ta, kad šiuose konkursuose negali dalyvauti svarbiausi azartinių lošimų sektoriaus Bendrijos ūkio subjektai, įsteigti kaip kapitalo bendrovės, kurių akcijos kotiruojamos reguliuojamose rinkose.
- 60 Visų pirma reikia pažymėti, kad klausimas dėl 1999 m. konkursų metu taikytų sąlygų teisėtumo toli gražu nėra netekęs prasmės dėl 2002 m. priimtų teisės aktų pakeitimų, nuo šio momento leidžiančių visoms kapitalo bendrovėms, neatsižvelgiant į jų formą, dalyvauti licencijų suteikimo konkursuose. Iš tiesų, kaip tai pažymi *Tribunale di Teramo*, kadangi 1999 m. suteiktos licencijos galiojo šešerius metus ir jas buvo galima pratęsti naujam šešerių metų laikotarpiui bei per tą laiką nebuvo numatyta skelbti jokio naujo konkurso, kapitalo bendrovių, kurių akcijos kotiruojamos

reguliuojamose rinkose, ir tokių tarpininkų, kaip kaltinamieji pagrindinėje byloje, galinčių veikti šių bendrovių vardu, pašalinimas iš azartinių lošimų sektoriaus sukelia pavojų, kad tokia situacija išliks iki 2011 metų.

- 61 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nors pašalinimas iš konkursų vienodai taikomas visoms licencijas gauti norinčioms kapitalo bendrovėms, kurių akcijos kotiruojamos reguliuojamose rinkose, nesvarbu, ar jos būtų įsteigtos Italijoje, ar kitoje valstybėje narėje, tiek, kiek faktą, jog tarp licencijas turinčių bendrovių nėra užsienio ūkio subjektų, lemia tai, kad šią sritį reglamentuojantys Italijos teisės aktai praktiškai pašalina kapitalo bendrovių, kurių akcijos kotiruojamos kitų valstybių narių reguliuojamose rinkose, galimybę gauti licencijas, konkursus reglamentuojantys nacionalinės teisės aktai iš pirmo žvilgsnio reiškia įsisteigimo laisvės apribojimą (minėto sprendimo *Gambelli ir kt.* 48 punktas).

- 62 Nepaisant to, ar kapitalo bendrovių, kurių akcijos kotiruojamos reguliuojamose rinkose, pašalinimas iš tiesų vienodai taikomas ir Italijoje, ir kitose valstybėse narėse įsteigtiems ūkio subjektams, šis visiškas pašalinimas viršija tai, kas yra būtina pasiekti tikslą išvengti, jog azartinių lošimų sektoriuje veikiantys ūkio subjektai užsiimtų nusikalstama ar sukčiavimo veikla. Iš tiesų, kaip savo išvados 125 punkte pažymėjo generalinis advokatas, yra kitų būdų kontroliuoti azartinių lošimų sektoriaus ūkio subjektų sąskaitas ir veiklą, mažiau apribojančių įsisteigimo laisvę ir laisvą paslaugų teikimą, kaip kad informacijos apie jų atstovus ar jų pagrindinius akcininkus rinkimas. Šią išvadą pagrindžia ir tai, kad Italijos įstatymų leidėjas manė buvus galima šį apribojimą visiškai panaikinti 2003 m. Finansų įstatymu, nepakeičiant jo kitomis ribojančiomis priemonėmis.

63 Dėl pasekmių, susijusių su neteisėtu tam tikro skaičiaus ūkio subjektų pašalinimu iš licencijų suteikimo konkursų, būtina pažymėti, kad nacionalinėje teisinėje sistemoje turėtų būti nustatytos procesinės taisyklės, skirtos užtikrinti ūkio subjektų teisių, kylančių iš tiesioginio Bendrijos teisės veikimo, apsaugą, su sąlyga, kad jos nėra mažiau palankios nei tos, kurios taikomos panašioms vidaus situacijoms (lygiavertiškumo principas), ir kad dėl jų Bendrijos teisinės sistemos suteiktų teisių įgyvendinimas netaptų praktiškai neįmanomas ar pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas) (žr. 2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Courage ir Crehan*, C-453/99, Rink. p. I-6297, 29 punktą bei 2006 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *i-21 Germany ir Arcor*, C-392/04 ir C-422/04, Rink. p. I-8559, 57 punktą). Šiuo atžvilgiu tinkamas sprendimas galėtų būti tiek ankstesnių licencijų panaikinimas ir perskirstymas, tiek adekvataus skaičiaus licencijų suteikimas skelbiant konkursą. Tačiau bet kuriuo atveju reikia pabrėžti, jog nesant licencijų suteikimo procedūros, atviros ūkio subjektams, kuriems neteisėtai buvo atimta galimybė gauti licenciją per paskutinį konkursą, licencijos neturėjimas negali būti tokiems ūkio subjektams taikomų sankcijų pagrindas.

64 Todėl EB 43 ir EB 49 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jie draudžia tokius nacionalinės teisės aktus, kokie nagrinėjami pagrindinėse bylose, kurie iš azartinių lošimų sektoriaus pašalino ir toliau šalina ūkio subjektus, įsteigtus kaip kapitalo bendrovės, kurių akcijos kotiruojamos reguliuojamose rinkose.

### *Dėl reikalavimo turėti policijos leidimą*

65 Reikalavimas, kad azartinių lošimų sektoriuje veikiantiems ūkio subjektams bei jų patalpoms būtų taikoma pirminė kontrolė, o vėliau ir nuolatinė priežiūra, aiškiai

susijęs su tikslu išvengti, kad šie ūkio subjektai užsiimtų nusikalstama ar sukčiavimo veikla, ir, atrodo, yra šiam tikslui iš tiesų proporcinga priemonė.

<sup>66</sup> Tačiau iš bylos medžiagos matyti, kad kaltinamieji pagrindinėje byloje norėjo gauti policijos leidimus ir neprieštaravo, kad jie būtų taip kontroliuojami ar prižiūrimi. Iš tiesų, kadangi policijos leidimai yra išduodami tik licencijų turėtojams, kaltinamieji pagrindinėje byloje tokių leidimų gauti negalėjo. Šiuo atžvilgiu iš bylos medžiagos taip pat matyti, kad prieš pradėdami savo veiklą C. Palazzese ir A. Sorricchio paprašė policijos leidimo pagal Karaliaus dekreto 88 straipsnį, tačiau į jų prašymus nebuvo atsakyta.

<sup>67</sup> Kaip savo išvados 123 punkte pažymėjo generalinis advokatas, policijos leidimų išdavimo procedūra šiomis aplinkybėmis turi pirmiau nurodytų trūkumų, kurie daro poveikį licencijų suteikimui. Vadinas, tai, kad neturėta policijos leidimo, bet kuriuo atveju negali būti tinkamas pagrindas pareiškiant kaltinimus tokiems asmenims kaip kaltinamieji pagrindinėje byloje, kurie tokių leidimų negalėjo gauti, nes norint gauti tokių leidimų reikėjo, kad jau būtų buvusi suteikta licencija, kurios, pažeidžiant Bendrijos teisę, šie asmenys negalėjo gauti.

### *Dėl baudžiamųjų sankcijų*

<sup>68</sup> Nors teisės aktų leidyba baudžiamosios teisės srityje iš principo yra valstybių narių kompetencija, pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką Bendrijos teisė nustato šios kompetencijos ribas ir tokie teisės aktai negali apriboti Bendrijos teisės

garantuojamų pagrindinių laisvių (žr. 1999 m. sausio 19 d. Sprendimo *Calfa*, C-348/96, Rink. p. I-11, 17 punktą).

- 69 Be to, iš Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, kad valstybė narė baudžiamųjų sankcijų negali taikyti už tai, kad nebuvo laikytasi administracinių formalumų, kai pažeidžiant Bendrijos teisę valstybė narė neleido šio formalumo įvykdyti ar jo įvykdymą padarė neįmanomą (šiuo klausimu žr. 1983 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Rienks*, 5/83, Rink. p. 4233, 10 ir 11 punktus).
- 70 Atrodo, kad tokie asmenys kaip kaltinamieji pagrindinėje byloje, veikiantys kaip DPC administratoriai, susiję su kitoje valstybėje narėje įsteigta lažybas organizuojančia bendrove, kurios akcijos yra kotiruojamos reguliuojamose rinkose, jokių būdu negalėjo gauti Italijos teisės aktais reikalaujamų licencijų ir policijos leidimų, nes, pažeisdama Bendrijos teisę, Italijos Respublika numato reikalavimą, jog norint gauti policijos leidimą reikia būti licencijos turėtoju ir kad per pagrindinėse bylose nurodytą paskutinį konkursą ši valstybė narė atsisakė suteikti licencijas bendrovėms, kurių akcijos kotiruojamos reguliuojamose rinkose. Šiomis aplinkybėmis tokiems asmenims kaip kaltinamieji pagrindinėje byloje Italijos Respublika negali taikyti baudžiamųjų sankcijų už organizuotą lažybų įmokų rinkimo veiklą neturint licencijos ar policijos leidimo.
- 71 Vadinas, darytina išvada, jog EB 43 ir EB 49 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jie draudžia tokius nacionalinės teisės aktus kokie nagrinėjami pagrindinėse bylose, kurie numato baudžiamąsias sankcijas tokiems asmenims kaip kaltinamieji pagrindinėje byloje, kurie vykdė organizuotą lažybų įmokų rinkimo veiklą,

neturėdami nacionalinės teisės aktais reikalaujamų licencijos ar policijos leidimo, kai šie asmenys šių licencijų ar leidimų negalėjo gauti dėl to, kad ši valstybė narė, pažeisdama Bendrijos teisę, atsisakė jiems juos suteikti.

72 Atsižvelgiant į tai, kas buvo išdėstyta pirmiau, į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip, kad:

- 1) Nacionalinės teisės aktai, draudžiantys vykdyti, pavyzdžiui, su sporto renginiais susijusių lažybų įmokų pasiūlymų rinkimo, priėmimo, įregistravimo ir perdavimo veiklą, neturint atitinkamos valstybės narės suteiktos licencijos ar policijos leidimo, yra EB 43 ir EB 49 straipsniuose numatytų įsisteigimo laisvės ir laisvo paslaugų teikimo apribojimas.
- 2) Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai turi patikrinti, ar nacionalinės teisės aktai, kiek jais apribojamas azartinių lošimų sektoriuje veiklą vykdančių ūkio subjektų skaičius, iš tikrųjų atitinka siekiamą tikslą užkirsti kelią tam, kad veikla šiame sektoriuje būtų užsiimama nusikalstamais ar sukčiavimo tikslais.
- 3) EB 43 ir EB 49 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jie draudžia tokius nacionalinės teisės aktus kokie nagrinėjami pagrindinėse bylose, kurie iš azartinių lošimų sektoriaus pašalina ir toliau šalina ūkio subjektus, įsteigtus kaip kapitalo bendrovės, kurių akcijos kotiruojamos reguliuojamose rinkose.

- 4) EB 43 ir EB 49 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jie draudžia tokius nacionalinės teisės aktus kokie nagrinėjami pagrindinėse bylose, kurie numato baudžiamąsias sankcijas tokiems asmenims kaip kaltinamieji pagrindinėje byloje, kurie vykdė organizuotą lažybų įmokų rinkimą, neturėdami nacionalinės teisės aktais reikalaujamų licencijos ar policijos leidimo, kai šie asmenys šių licencijų ar leidimų negalėjo gauti dėl to, kad ši valstybė narė, pažeisdama Bendrijos teisę, atsisakė jiems juos suteikti.

### Dėl bylinėjimosi išlaidų

- <sup>73</sup> Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti pastarasis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Nacionalinės teisės aktai, draudžiantys vykdyti, pavyzdžiui, su sporto renginiais susijusių lažybų įmokų pasiūlymų rinkimo, priėmimo, įregistravimo ir perdavimo veiklą, neturint atitinkamos valstybės narės suteiktos**

**licencijos ar policijos leidimo, yra EB 43 ir EB 49 straipsniuose numatytų įsisteigimo laisvės ir laisvo paslaugų teikimo apribojimas.**

2. **Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai turi patikrinti, ar nacionalinės teisės aktai, kiek jais apribojamas azartinių lošimų sektoriuje veiklą vykdančių ūkio subjektų skaičius, iš tikrųjų atitinka siekiamą tikslą užkirsti kelią tam, kad veikla šiame sektoriuje būtų užsiimama nusikalstamais ar sukčiavimo tikslais.**
3. **EB 43 ir EB 49 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jie draudžia tokius nacionalinės teisės aktus kokie nagrinėjami pagrindinėse bylose, kurie iš azartinių lošimų sektoriaus pašalino ir toliau šalina ūkio subjektus, įsteigtus kaip kapitalo bendrovės, kurių akcijos kotiruojamos reguliuojamose rinkose.**
4. **EB 43 ir EB 49 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jie draudžia tokius nacionalinės teisės aktus kokie nagrinėjami pagrindinėse bylose, kurie numato baudžiamąsias sankcijas tokiems asmenims kaip kaltinamieji pagrindinėse bylose, kurie vykdė organizuotą lažybų įmokų rinkimą, neturėdami nacionalinės teisės aktais reikalaujamų licencijos ar policijos leidimo, kai šie asmenys šių licencijų ar leidimų negalėjo gauti dėl to, kad ši valstybė narė, pažeisdama Bendrijos teisę, atsisakė jiems juos suteikti.**

Parašai.